

GAZETA KORRESPONDENTA WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

Z WARSZAWY DNIA 21. PAŹDZIERNIKA ROKU 1800. we WTOREK.

z Wiednia 2. 11. Października.

Dnia 27 Września Arcy-Xiąże Jan komendant *en chef* armii, w towarzystwie Generała artylleryi *Lauer*, i pułkownika *Weyrotter* przyjechał do *Innsbrucka*. Nazajutrz o godzinie 6 zrana Arcy-Xiąże wyjechał na oglądanie wszystkich stanowisk nadgranicznych *Tyrolu*.

Wątpić już nie można o nominacyi Generała *Xięcia d' Aversperg* kapitana gwardyi korpusu drabantow i kawalera orderu złotego runa, na nadzwyczajną ambasadę do *Petersburga*, gdzie już po dwa razy miał dyplomatyczne zlecenia. Xiąże ten od ośmiu dni miał rozkaz uczęszczać do kancelaryi gabinetowej. Dzień jego wyjazdu nie jest jeszcze naznaczony, lecz bezwątpienia wkrótce nastąpi.

Wyjazd ministrów przeznaczonych na kongress do *Lunevillu* dla tego tylko do dziś dnia nie nastąpił, iż paszporty od rządu *Francuzkiego* co moment spodziewane, jeszcze dotąd nie nadeszły.

z Londynu 2. 5. Października.

Od czasu przybycia do *Dowru* dwóch statków armistycyinych w jednym dniu, których depesze dały powód do dwóch posiedzeń rady gabinetowej na dniu 1. i 2. rozeszły się tu rozmaite pogłoski tak o treści listu lorda *Grenville*, iako też o odpowiedzi Rządu *Francuzkiego*. List lorda *Grenville* zawierał w sobie warunki pod któremi zawieszenie broni na morzu mogłoby przyjść do skutku. Te były: Powrót floty *Hiszpańskiej* do *Kadix*, wstrzymanie wszelkich uzbrajań na flocie *Breśteńskiej*, wstrzymanie wszelkich wypraw morskich *Francuzkich*, tudzież aby flotta *Breśteńska* w żadne potrzeby opatrywana nie była, gdyż z strony *Anglii*, która na tym zawieszeniu broni nic nie zyskuje, z równym prawem bezpieczeństwa domagać się można, z jakim Rzplta *Francuzka* tegoż bezpieczeństwa w zawieszeniu broni na lądzie, żądała i one otrzymała.

Nie można z pewnością twierdzić iako była w tej mierze Rządu *Francuzkiego* odpowiedź, roznieśiono jednak wczoraj, iż *Francuzi* żądali ośmiu okrętów liniowych w zakład trwa-

łości negocyacyow. To jest pewna, iż odpowiedź *Francuzka* na wspomniane propozycye i prowadzenie negocyacyow nie musiała być pomyślna, gdyż papiery nasze znacznie w cenie swojej upadły. Wszakże rząd nasz oczekuje jeszcze na odpowiedź stosowną do depeszy na dniu 27 Września posłanej, a ta zapewne w tej okoliczności będzie stanowiącą.

Tym czasem lord *St Vincent*, który z częścią floty swojej do *Plymouth* i *Torbay* zawinął, posłał przez kuryerow rozkazy do wszystkich w *Plymouth* będących okrętów wojennych, aby się z nim niezwłocznie w *Torbay* połączyły, dokąd także pospieszyły już z *Jarmuth* wszystkie prawie okręty liniowe, a te połączone siły mają znowu stanąć przed *Breśtem*.

Jeżeli by przyszło do negocyacyow z *Francyą*, tedy pisma nasze przeznaczały teraz do *Lunevillu* lorda *Whitworth*.

Nowym lordem Prezydentem nie *P. Combe* iak wszelkie były do tego pozory, ale *Sir William Staines* został obrany.

Przy przyładku dobrej nadziei przytrzymano okręt *Duński* iako podeyrzany, gdyż miał na sobie sto sztuk ciężkiej artylleryi.

Przez przybyłą z *Indyow* wschodnich fłotę kupiecką, odbieramy wiadomość o odkryciu przez Kapitana *Wishop* kilku nieznanych dotąd wysp przy *Nowey Południowej Wallis*. Nazwał on ten zbiór wysep *Kingsmill Groupe*.

Dziś mieszczanie tuteysi zebrali się na Ratusz, dla ułożenia petycyi do Króla, aby raczył niezwłocznie Parlament zwołać, i zająć od niego zdania, iakim sposobem terazniejsza powszechna drożyzna zapobieżona być może.

Na rozmaitych zgromadzeniach parafiiow w *Londynie*, uchwalono, aby w ciągu terazniejszej drożyzny, nie iść mleka, masła i sera, dopoki ich cena tańszą nie będzie.

Chodzi pogłoska, iż Król tej zimy ma zamiar koronować się na Cesarza trzech połączonych Królestw.

z Paryża d. 3. Października

Rząd nasz oznajmił urzędownie, iż Malta na dniu 5. Września *Anglikom* pod dowództwem G. M. Pigot przez kapitulacyą poddała się. Załoga przez niedostatek żywności do tey konieczności przywiedziona, będzie zawiezioną do *Marsylii*, a uważana za jeńców wojennych, nie może służyć przeciw *Anglii*, aż po swojej zamianie. *Monitor* wczorayszy podaje w tey mierze następujące *rapporta* urzędowe.

z Malty d. 15. *Fructidor* (2 Września.)

„Generałowie i Officerowie wyżsi, lądowi i morscy, Kommissarze woyskowi i marynarki, kommandanci fortec, Officerowie wszelkiej rangi, dowodzący osobnemi oddziałami, wezwani zostali od Generała dywizyi *Vaubois* kommandanta *en chef* wysp *Malty* i *Gozzo*, do złożenia rady wojenney, i w tym celu zebrali się w pałacu narodowym w części zachodniej miasta na wyspie *Malcie*.

Po przeczytaniu *rapportu* Generała *Vaubois*, z którego pokazuje się, iż magazyny żywności forteczne więcej iak od mieżąca zupełnie wypróżnionemi zostały, równie iak magazyny trunkow, iż chleb który jedynym był pokarmem pozostający tak dla załogi, iako i dla ludu z dniem 22. *Fructidora* (9 Września) kończy się.

Rada wojenna zważywszy: Iż załoga *Malty* przez dwa lata przedstawiać tylko na trzeciej części racyon, z chwałą dopełniała poleconego sobie zlecenia w utrzymaniu dla Rzpltey aż do samey ostateczności tey twierdzy, a odparwszy wszystkie ataki z otwartą mocą przypuszczane, przynusiła nieprzyjaciela przez swoją stałość i odwagę przebrać na ściślejszy blokadzie, która iey niedozwala spodziewać się żadney z niskąd pomocy.

Zważywszy, iż siły lądowe i morskie których nieprzyjaciół do blokady używa, nie zostawiają waleczney załozdę *Maltańskiej* żadnego sposobu do wyżywienia się w kraju z natury nieurodzaynym, a do tego ieszcze otoczonym fortyfikacyami, które natura i sztuka dla tego pomnożyła, aby nas w naszych walach tym bardziey ścisnąć mogła, iż w celu zyskania żywności przez wycieczki każde przedsięwzięcie byłoby próżne, gdy nieprzyjaciół z przeorności wszelkie zboże na okrętach chowa.

Zważywszy, iż bez narażenia na zgubę życia 12. tysięcy dusz, ludność i załogę tey wyspy składających, nie można dłużej odwlekać weyścia z nieprzyjacielem w umowę, w celu zyskania od niego chwalebney kapitulacyi ta-

kiej, na iaką zaśluguia waleczni wojownicy tak długo za oyczyznę swoją walczący.

Zważywszy, iż marynarka z honorem przyczyniła się do prac obronnych załogi, i starała się zmniejszyć stratę, którą Rzplta w tey mierze ponieście, przez wyprowadzenie do *Francyi* dwóch fregat *Sprawiedliwość* i *Dyanna*.

Zważywszy nakoniec, iż prawa wojny i ludzkości upoważniają dostatecznie Generała kommanderującego, do wniścia z nieprzyjacielem w negocyacye.

Rada wojenna postanowiła, aby Generał *Vaubois* dnia 17. *Fructidora* (4 Września) wysłał Officerą do kommandanta *Angielskiego* z przełożeniem mu kapitulacyi, i aby kontradmirał *Villeneuve* wspólnie z nim ułożył warunki dla marynarzow z temiż samemi korzyściami, iakie załozdze służyć będą.

Zgodno z oryginałem (podpisano) Kommissarz woyskowy Dot.

Artykuly kapitulacyi między Generałem dywizyi Vaubois najwyższym kommandantem wyspy Malty i Gozza, i konie-admiralem Villeneuve kommandantem marynarki w Malcie z iedney, a JP. Generałem-Majorem Pigot kommandantem woysk Króla Jmci Wielkiej Brytanii i tego sprzymierzeńcow, i kapitanem Martin kommandantem okrętow J. K. Mci W. Brytanii, i tego sprzymierzeńcow przed Malcią z drugiey strony.

Art: I. Garnizon *Malty* i twierdz do niey należących wyidzie na okręty i zawiezionym zostanie do *Marsylii* w dzień i godzinę umowioną, ze wszystkimi honorami wojennymi, to iest przy biciu w bębny, z rozwiniętymi chorągwiemi, zapalonemi lontami, prowadząc przed sobą dwie armaty czterofuntowe z ich wozami, z artylleryą i iednym wozem infanteryi. Urzędnicy cywilni i woyskowi marynarki, i co tylko do tego wydziału należy, również do *Toulonu* odwiezionemi zostaną. —

Odpowiedź. Garnizon otrzyma żądane honory wojenne, lez z powodu niepodobieństwa odwiezienia go w całości natychmiast, zrobi się w tey mierze następujący układ: Zaraz po podpisaniu kapitulacyi zamki *Ricasoli* i *Tigné* oddane będą woyskom J. K. Mci W. Brytanii, a okręty weyda do portu. Brama narodowa zajęta będzie przez straż złożoną z *Francuzow* i *Anglikow* w rowney liczbie, dopoki okręty nie staną w gotowości do przyięcia pierwszego transportu; na ten czas cały garnizon wyidzie z honorami wojennymi aż do marynarki, gdzie broń swoją złoży. Ci, którzy nie będą się mogli pomieścić w tym pierwszym transporcie, zajmą wyspę i twierdzę *Manuel*, mając straż zbroyną dla przeszkodzenia ażeby nikt nie wychodził na pola. Garnizon uważany być ma iako zostający w niewoli

woienney, i nie będzie mógł służyć przeciwko Królowi *Angielskiemu* aż po zamianie, i dla pewności tego officerowie dadzą swoje słowo honoru. Cała artyllerya, ammunicye, i magazyny publiczne wszelkiego rodzaju, oraz inwentarze i papiery publiczne zostaną wydane przeznaczonym na ten koniec officerom.

Art. II. Generał Brygady *Chanex* komendant twierdzy i zamków, Generał Brygady *D'hennexel* komendant artylleryi i inżynierów, officerowie, unterofficerowie i żołnierze lądowi, officerowie, wojska i ekwipaże, oraz iacyżkolwiek bądź urzędnicy marynarki, Ob. *Piotr Alfons Gays* kommissarz generalny związków handlowych Rządu *Francuskiego* w *Syryi* i *Palestynie*, przypadkiem znajdujący się w *Malcie* z swoją familią, urzędnicy cywilni i wojskowi, kommissarze woienni i marynarki, administratorowie cywilni i iacyżkolwiek członki władz postanowionych, zabiorą swoją broń, swoje osobiste sprzęty i iacyżkolwiek bądź własności. — *Odpowiedź*: Zezwolono, wyiąwszy broń złożoną przez żołnierzy, stosownie do ośtrzeżenia w pierwszym artykule. Unterofficerowie zostaną się przy swoich pałaszach.

Art. III. Uważani są jako należący do garnizonu wszyscy iacyżkolwiek bądź *Narodu*, którzy nosili broń w usługach Rządu w czasie obłożenia. — *Odpowiedź*: Zezwolono.

Art. IV. Dywizya odwieziona będzie kosztem Króla *Jmci W. Brytanij*. Każdy wojskowy lub urzędnik, odbierać będzie w czasie żeglugi takie racye, iakie są każdemu stopniowi zwyczajne podług praw i przepisów *francuzkich*. Urzędnicy, członki Administracyow cywilnych, którzy popłyną do *Francyi*, mają należec do tegoż samego udziału wraz z swoimi familiami, w porównaniu z stopniami wojskowymi odpowiadającymi swoim urzędom. — *Odpowiedź*: Zezwolono, stożownie do zwyczajów marynarki *Angielskiej*, które nadają jednakowe racye wszelkim osobom iacyżkolwiek bądź stopnia.

Art. V. Potrzebna liczba wozow i statkow dostarczona będzie dla przewiezienia i złożenia na okrętach sprzętow osobistych Generałów, ich Adjutantow, Kommissarzow, Szefow korpusow, Officerow, Obywatela *Guys*, Administratorow cywilnych i wojskowych, lądowych i morskich, rownie iako i Archiwow Rad Administracyinych korpusowych, oraz Kommissarzow woiennych lądowych i morskich, kassjera dywizyi, i innych urzędnikow Administracyow cywilnych i wojskowych. Sprzęty i papiery nie będą mogły podlegac żadney rewizyi ani straży pod zaręczeniem Genera-

łów, iż pomiędzy niemi nie będzie się zaaydować żadna prywatna ani publiczna własność. — *Odpowiedź*: Zezwolono.

Art. VI. Jakieżkolwiek bądź okręty należące do Rządu, zdadne do żeglugi, razem z dywizyą popłyną do portu *francuzkiego* po opatrzeniu ich potrzebnymi żywnościami. — *Odpowiedź*: Odmowiono.

Art. VII. Chorzy mogący się udać w podróż, wsadzeni będą na okręty wraz z dywizyą, i opatrzeni w żywność, lekarstwa, narzędzia felczerkie, oraz sprzęty Felczerom w czasie podróży potrzebne. Ci ktorzy nie będą mogli być przewiezionymi, iak przystoi traktowani będą. Ponieważ Generał kommanderujący zostawia w *Malcie* jednego Doktora i jednego Felczera na usługach *Francyi*, ktorzy się niemi zatrudnią, dane im przeto będzie mieszkanie bez opłaty, a skoro ich stan zdrowia pozwoli, odesłanemi zostaną do *Francyi* z tym wszystkim co do nich należy, i w takimże sposobie iak garnizon. Generałowie kommanderujący lądowi i morscy ustępując z *Malty*, powierzają tych chorych rzetelności i ludzkości Generała *Angielskiego*. — *Odpowiedź*: Zezwolono.

Art. VIII. Wszystkie osoby iacyżkolwiek bądź *Narodu* mieszkający na wyspie *Malcie* i innych, nie będą mogli być napaściwanymi, ani prześladowanymi za swoje polityczne mniemania, ani za żadne ich postęпки, w czasie gdy *Malta* zostawała pod rządem *Francuzkim*. To urządzenie stosuje się szczegulniey w całym swoim znaczeniu do tych, ktorzy się wzięli do broni, lub ktorzy wykonywali urzędy cywilne, administracyjne, lub wojskowe; nie będą mogli być z niczego do odpowiedzialności pociągani, a mniemy ieszcze sądzonemi za czynności swego urzędowania. — *Odpowiedź*: Ten artykuł nie zdaie się być przedmiotem kapitulacyi woienney, lecz wszyscy mieszkańcy, ktorzy zechcą pozostac, i ktorzy na to otrzymają pozwolenie, mogą być pewni, iż będą traktowani z sprawiedliwością i ludzkością i używać będą zupełney opieki prawa.

Art. IX. *Francuzi*, ktorzy mieszkali w *Malcie*, i wszyscy *Maltańczykowie* iacyżkolwiek stanu, ktorzyby chcieli towarzyszyć armii *Francuskiej* i udać się z swymi własnościami do *Francyi*, zupełną w tey mierze otrzymają wolność; ci ktorzy posiadają ruchomy lub nieruchomy majątek, którego przejazd nie może się tak prędko odbyć, a zechcą przenieść swoje mieszkanie do *Francyi*, otrzymają sześć miesięcy czasu, zaczynając od dnia podpisania niniejszey kapitulacyi, dla sprzedania swoich własności gruntowych

lub ruchomych: te własności będą szanowanemi, a ich właściciele będą niemi mogli rozrządzać lub sami, jeżeli pozostaną, lub przez pełnomocnictwa, jeżeli wraz z dywizją odjadą. Gdy w umowionym czasie ukończą swoje czynności, dane im będą paszporty na wyjazd do *Francyi*, dla przewiezienia lub przestania tamże pozostałych od sprzedaży sprzętów, niemniej iako i kapitałów w pieniądzach lub wexlach, podług dogodności.— *Odpowiedź*: Zezwolono odwołując się do odpowiedzi na poprzedzający artykuł.

Art: X. Po podpisaniu kapitulacyi, Generał *Angielski* zostawi do zupełnej woli Generała kommanderującego wojskiem *Francuzkim*, wyłanie jednej Feluki z potrzebnym ekwipażem i jednym officerem, dla powiezienia niniejszej kapitulacyi Rządowi *Francuzkiemu*, tym końcem dane będzie temuż ekwipażowi zabezpieczające pismo.— *Odpowiedź*: Zezwolono.

Art: XI. Po podpisaniu artykułów kapitulacyi oddana będzie Generałowi *Angielskiemu* brama nazwana *Bombes*, która zostanie osadzoną przez straż *Angielską* i *Francuzką* w rownej liczbie. Ta straż odbierze rozkaz nie wpuszczania do miasta ani żołnierzy z oblegającego wojska, ani mieszkańców z jakiegokolwiek wyspy, dopoki wojska *Francuzkie* nie weyda do okrętów i nie oddalą się od portu. W miarę przenoszenia się na okręty, wojska *Angielskie* zajmować będą stanowiska, przez które będzie można weyść do twierdzow. Generał *Angielski* przyzna, iż te ostrożności są nieuchronne, ażeby uniknąć wszelkiej zwady, i ażeby artykuły kapitulacyi świętobliwie uskutecznione zostały. *Odpowiedź*: Zezwolono, stosownie do odpowiedzi na pierwszy artykuł, i przedsięwzięte będą wszystkie ostrożności na zabronienie *Maltańczykom* zbrojnym przystępu do stanowisk przez wojska *Francuzkie* zajętych.

Art: XII. Wszelkie alienacye lub sprzedaż jakiegokolwiek bądź majątkow ruchomych i nieruchomych przez rząd *Francuzki* w czasie jego poslesy w *Malcie*, oraz każda transakcyja między prywatnemi osobami, nienaruszenie zachowaną będzie.— *Odpowiedź*: Zezwolono, ile się to okaże być sprawiedliwym.

Art: XIII. Agenci sprzymierzonych *Mocarstw* którzy pod czas oddawania twierdzy znajdują się w *Walecie*, nie mają doznać żadnej napaści, a ich osoby i własności niniejszą

kapitulacyą zabezpieczone będą.— *Odpowiedź*: Zezwolono.

Art: XIV. Każdy okręt wojenny lub handlowy idący z *Francyi* pod banderą *Rzpltey*, i który zechce weyść do portu, nie będzie uważany za fluzną zdobycz, ani jego ekwipaż nie ma być do niewoli wzięty przez całe dwadzieścia dni od daty niniejszej kapitulacyi, i odejść on będzie z paszportem do *Francyi*.— *Odpowiedź*: Odmowiono.

Art: XV. Generał kommanderujący i inni Generałowie zabrani będą na okręty ze swemi Adjutantami, Officerami, również i z swemi Kommissarzami i świtą bez wzajemnego oddzielenia.— *Odpowiedź*: Zezwolono.

Art: XVI. Jeńcy w czasie obleżenia zajęci, rachując w to ekwipaż okrętu *Wilhelm Tell* i fregaty *Dyanna*, zostaną powroceni i traktowani tak iak garnizon. Toż samo ma się stać z ekwipażem statku *Sprawiedliwość*, jeżeli był wzięty płynąc do jednego z portow *Rzpltey*.— *Odpowiedź*: Ekwipaż okrętu *Wilhelm Tell* jest już wymieniony, ekwipaż zaś *Dyanny* ma być przewiezionym do *Minorki*, ażeby natychmiast zamienionym został.

Art: XVII. Wszystko co zostało na usługach *Rzpltey*, nie będzie podpadać prawom odwetu jakiegokolwiek bądź rodzaju i pod żadnym pozorem.— *Odpowiedź*: Zezwolono.

Art: XVIII. Jeżeliby zaszły jakie trudności względem wyrazow i warunkow kapitulacyi, te tłumaczone będą w nayprzyjazniejszym rozumieniu dla garnizonu.— *Odpowiedź*: Dozwolono podług sprawiedliwości.

Działo się w *Malcie* dnia 18. *Fructidor* roku 8go. (5 Września.)

(podpisano) Generał dywizyi *Vaubois*,
Kontr Admiral *Villeneuve*.

Pigot Generał-Major; *Martin* Kapitan
kommandant okrętu *J. K. Mei W. Brytanij* i jego sprzymierzeńcow pod *Malta*.

Konwencya przyjaźni i handlu między Rzecząpospolitą *Francuzką* i Stanami Zjednoczonymi *Ameryki*, podpisana została dnia 1. Października przez Ministrów pełnomocnych *francuzkich* *Jozefa Bonaparte*, *C. P. Claret Fieuriu*, i *Roeederer*, oraz przez Kommissarzow *Amerykańskich* *Oliv: Ellsworth*, *W. R. Davie* & *W. V. Murray*.

Roeederer jeden z negocyatorów tego ważnego Traktatu donosi co następuje: „Nie tyle

chodziło o porozumienie się względem poprzednich zdarzeń, ile o odnowienie pomiędzy dwoma Narodami potrzebnych i chwalebnych związków; Traktat niniejszy dogadza tym obydwojom zamiarom. Ministrowie *Francuzcy* przekonani, iż pomyślność *Ameryki*, musi się przydać dla pomyślności *Francyi*, przywiązali się szczególniej do utrzymania prawideł przyjaznych prawom neutralności i najstołowniejszych do urzędzenia roku 1778. Pierwszy Konsul ponawiając przed czterema miesiącami to urzędzenie, dogodził sprawiedliwości i życzeniom *Europy*; i zapewne miło mu będzie powrócić do swoich zasad, ratyfikując Traktat zawarty przez Ministrow Rzeszypospolitey, w momencie gdy w *Europie* rozchodzi się odgłos gwałtów, których się inny naród na neutralnej dopuścić banderze. Ministrowie *Amerykańscy* z swojej strony uznali korzyść sprzymierzenia się z Narodem, którym nakoniec z czeła rządzić mądrość i stałość. Wszystko okazuje, iż ścisła i trwała przyjaźń ożywi wspólny handel obydwoch Narodów, i połączy ich interesa, które przez podstępnych wrogów na moment tylko mogły być oddzielone.

Następujące główniejsze artykuły traktatu tego, są podane do wiadomości publicznej. *Francya* zezwala na nadgródę 20 millionów za szkody poczynione Stanom zjednoczonym *Ameryki*, w czasie oznaczonym. Traktat handlowy między *Ameryką* i *Anglią* będzie utrzymanym, lecz *Ameryka* obowiązuje się po upływie 4 latach, żadnego nowego bez wiadomości i uczestnictwa *Francyi* nie zawierać z *Anglią* traktatu.

Minister wewnętrzny *Lucyan Bonaparte* dał wczoraj wielki koncert z 600 osob złożony, na który posłowie *Amerykańscy*, korpus dyplomatyczny, deputowani z departamentów, tudzież wszyscy cywilni i wojskowi wyżsi urzędnicy zaproszeni zostali.

Dziś wyjeżdża 230 osob do *Mortfontaines* wsi Radcy Stanu *Józefa Bonaparte*, gdzie tenże, daie wielką ucztę dla posłów *Amerykańskich*. Aktorowie *Francuzcy* dadzą tam reprezentacją jedney sztuki. Jutro ma być tamże odprawione wielkie polowanie i rybołówstwo. Po skończonej uczcie posłowie *Amerykańscy* mają zaraz udać się w podróż do swojej oyczyny.

Senator *Clement de Ris* porwany przez 6ciu rozbojników w mundury buharskie ubranych,

pomimo wszelkiej uślności nie jest jeszcze wynalezionym. Zonie porwanego oświadczyli przy odjeździe, iż mężowi iey żadna się krzywda nie stanie, i że za kilka dni odbierze od niego wiadomość. Uwięzli go w własnej jego karecie, którą cerulik we wsi nazwiskiem *Petit* musiał powozić. W lesie *Loches* odesłali nazad karetę wraz ze służącym, i zatrzymali tylko jednego konia, na którego wsiąść *Clement de Ris* był przymuszonym. Las ten był potem otoczony przez gwardye narodowe, lecz nie znaleziono w nim iak tylko kapelusze okragły, i pistolety *Angielskie* Ob: *Clement de Ris*, z którym rozbojnicy uleżeli do departamentu *Indre*, co także służący który powrócił potwierdza. Przez tego służącego przysłali prefektowi pewne propozycje, o których treści dotąd jeszcze wiedzieć nie można.

Professor *Neveu*, który przez *Lucyana Bonaparte* do *Monachium* był posłany, wybrał z tamtejszych galeryi około 67 kosztownych obrazów. Pomiędzy niemi znajduje się 8 przednich sztuk *Rubensa*, *Vandyka* &c.

Sławna śpiewaczka *Banti* dała się tu słyszeć pierwszy raz na koncercie, który minister wewnętrzny dawał dla deputowanych z departamentów. Konsulowie byli także na nim przytomni.

Teraz zapewniają, iż jeszcze żadni z naszej strony pełnomocnicy nie pojadą do *Lunevillu*, lecz sam *G. Clarke* przyjmować będzie pełnomocników *Austryackich*, i wyflucha pierwszych ich propozycyow.

Utrzymują tu, iż ostatni kuryer z *Berlina* przyniósł rządowi naszemu artykuły umówione między posłem *Rosyjskim* baronem *de Krudener*, i posłem naszym Generałem *Beurnonville*. Zapewniają, iż *Rosya* i *Francya* bardzo się do siebie zbliżyły.

Ściąga tu teraz na siebie uwagę publiczności osobliwszy process. Jednemu podłemu człowiekowi udało się uwieść jednego łatwowiernego bogacza, któremu przedał sekret wygrania iakoby w grach azardowych codzień 3 tyśiące franków. Bogacz kupujący ten sekret zapłacił za to ofzultowi 24 tyśiące franków, dał mu przytym kartę na 80 tyśiący, i dobra 30 tyśiący wartujące. Kontrakt w teymierze, zawarty został przed urzędnikiem publicznym. Oszust zaprowadził bogacza do domu gry, gdzie wspólnicy w porozumieniu z nim będący, dali z początku wygrać bogaczowi kilka tyśiący franków, lecz w kilka dni potem zna-

czne na nim wygrali summy, Postrzegł się dopiero bogacz, iż był oszukanym, lecz wstydząc się tak grubego zwiedzenia, proponował oszustomi, iż daruje mu sumę 24 tysięcy franków, równie jak utracone dobra, lecz żąda powrotu karty na 80 tysięcy franków. Wszakże oszuści nie chcąc przestać na tym, sprawa przed sąd się teraz wytoczyła.

Chociaż kawaler *Azarra* już od 2 lat ztąd odwołanym został, i żyje teraz w *Hiszpanii* jako osoba prywatna, wszelako pierwszy Konsul posłał mu bogatą tabakierę 25 tysięcy franków wartującą.

Minister wewnętrzny na żądanie instytutu narodowego zlecił Obywatelowi *Butet* wydawcy *Lexikologii*, aby 25 do 30 uczniów w *Prytaneum* nauczył wynalazku swego. Spodziewają się, iż przez takowe systema odkryte zostaną zasady główne języka powszechnego.

Mówią, iż w pewnym przypadku sam minister interesów zagranicznych *Ob: Talleyrand* wyiedzie do *Lunewillu*. Jeżeli w samej istocie będzie przychodzić do pokoju, na ow czas ministrowie innych mocarstw, i sprzymierzonych z nami Rzeczpospolitych do kongresu przypuszczonemi zostaną. Dopoki jednak pokoy z *Austryą* nie nastąpi, dopoty się kongres z *Rzeszą Niemiecką* nie otworzy.

Przy naszych armiach znajduje się teraz 500 kommissarżów, ta liczba za nowym urządzeniem armii, zmniejszona teraz zostanie do 102, reszta otrzyma pensyą od 900 liwrow.

Nowy generalny kommissarż 4ch departamentów *Reńskich* Obywatel *Jollivet* był dawniej sekretarzem ambasadora *Descorches* w *Konstantynopolu*.

Generał *Moreau* wkrótce tu jest spodziewanym. Słychać znowu, iż ma pojąć za żonę córkę bankiera *Strazburzkiego* *Turkheim*.

Kuryerowie ciągle biegną między *Madrytem* i *Paryżem*.

Donoszą z *Bordeaux* pod dniem 23 Września: Przybył tu statek pocztowy od ziemnoczonych Stanów *Ameryki* wiozący 73 podróżnych, między którymi znajduje się *Ob. Collot* Generał dywizyi i dawny Gubernator *Gwadalupy*, który był przez 6 lat w niewoli *Angielskiej*. Jedzie teraz do *Francyi* za wyrokiem pierwszego Konsula. Na tymże statku znajdują się dwaj posłańcy Generała *Toussaint-Louverture* do Rządu *Francuzkiego*, to jest *OOb. d'Hebecourt* kommissarz wojenny i *Huin* Generał adiutant; iadą oni prosto do *Paryża* dla opowiedzenia konsulom o stanie wyspy *St Domingo*.

Ci deputowani podali do Dziennika *de la Gironde* następującą wiadomość urzędową.

z *St. Domingo* dnia 14. Czerwca. Buntownicy w okolicach południowych przez *Ob: Rigaud* dowodzeni, przymuszeni zostali do opuszczenia stanowiska *Buynet*, małego i wielkiego *Goave*, *St Michel*, *Miragouanne*, sławnego mostu tamże, wraz z zamkiem tamtejszym, gdzie zostawili 5 armat, i moździerzy i 1 aubicę. Mały *Goave* i *St Michel* są jedynymi miejscami, które się nie stały pastwą płomieni, przy uślnych zabiegach wojsk naszych. *G. Depalines* zyskał wielką sławę w walce przeciw buntownikom. Dobroć *G. Toussaint-Louverture* przebieła nawet tych, którzy wspierali buntowników *Rigaud*. Wszystkie okolice *Jeremie* wezwane przez niego zostały do uzbrojenia się, lecz nieuśluchawszy go, wygnali owszem od siebie jego posłanników. Czarni i biali połączyli się z sobą, co zapewne sprawi, iż buntownicy wkrótce zupełnie pokonanymi zostaną.

Stan wyspy *St Domingo* codziennie staje się smutniejszym i trudniejszym do uspokojenia. Wydano tu na publiczność dwa listy, jeden z *Portu Republikańskiego* (dawniej *Port au Prince*), drugi z wyspy *S. Tomasza*. Pierwszy daje pochwały za dobroci i wielkich przymiotów *G. Toussaint Louverture*, a jego przeciwnika *Rigaud* czyni podłym zdraycą i buntownikiem. Według drugiego listu, sam tylko *Rigaud* uratował Osadę, a słuzalcy *G. Toussaint Louverture* puścili ogień i mieczem śledzili, i oni to zamordowali *P. Saint-Croix* i jego syna &c.

Dziennik urzędowy zawiera w sobie mowę mianą przez ministra związków wewnętrznych na polu Marsowym w dzień uroczystości 1. Vendemiaire. Niektóre jego wyrazy są następujące: „Pierwszy raz widziano wielkie polityczne ciało czterdnastu zestarzałych wiekami, odmieniające swój kształt i istotę bez rozerwania jego części; obalone na dawnych, raptownie na nowych fundamentach powstało. *Francya* Rzeczpospolita rozpościera się i krokiem olbrzymim obliada dawne *Gaulow* granice, a przez ośm lat naszej ery, więcej rachujemy zwycięstw, niż przez ośm przed nią upłynionych wieków. Lecz jeżeli pierwsze dni Rzeczypospolitej stały się podziwieniem świata, ileż to podziwienie powiększyć się musiało od dnia 18 Brumaire, w którym mądrość przemogła szaleństwo, i zaczęła się kierować. Ileż od tego czasu stan kraju polepszonym został. Skutki szesćioletnich zwycięstw stały się wątpliwymi: *Włochy* zostały utracone, zaczęły się już były odradzać te zgubne środki, które wyniszczały źródła całego roku na jednodzienne potrzeby; przy-

muszona pożyczka zagrażała smutnym szczer-
kom publicznego majątku; nakoniec wszystkie
fakty szukały sposobów wzajemnego siebie
zniszczenia, a boiaż przyszłości była jeszcze
okropniejszą niż obecne nieszczęścia. Sko-
ro tylko dzień 18 Brumaire zajaśniał, natych-
miast zniknęły wszystkie wrogi burzliwe, a
wszystko co tylko jest *Francuzkiego* na widoku
stało; co tylko jest interesem partyi, odrzu-
cone, co tylko pragnie chwały Ojczyzny,
przyjęte i zachęcane; porządek wewnątrz
przywrócony, i wolność obrządków przestała
być czczym słowem. Mocni przez zgodę, cze-
goż się lękać możemy? — Gdyby jednak klęski
wojny rozpocząć się miały, niech wszystkie
przekleństwa narodów spadną na tych, którzy
w nieszczęściach świata upatrują żywioł swojej
chciwości. Gdy rozkiełznane namiętności na-
kształt wulkanu z łona naszego wylatywały,
gdy zagrażały zniszczeniem nauk, kunsztów
i filozofii, odgłos tego pożaru musiał zatrwo-
żyć pobliskie narody, i w nieufnym trzymać
je oddaleniu; lecz gdy te wszystkie pożerające
zgaśły płomienie, gdy za uspokojeniem burzy
można było pewnie rozpoznać drogi, narody
nie mogą więcej przedłużać swej nieufności i
wstrętu. Chcą one wprowadzić pokój, lecz
niektórzy nieubłagani nieprzyjaciele chcą
wojny, gdyż ta sprzyja ich chciwej rachubie.
Zsypią oni do krajów lądowych pomieszan-
e ze wszystkimi klęskami złoto, pewni, iż to
złoto wkrótce im powróci przywidywane ludz-
kie potrzeby; ich skarby przedłużają nieszczę-
ścia narodów, a haracz narodów skarby ich u-
trzymuje. Nieprzyjaciele sycą się jeszcze
nadzieją rozniecenia pomiędzy nami pocho-
dnie wojny domowej! Czemuż nie mogą
być przytomni tej wspaniałej uroczy-
stości, słyszeć te radosne pienia, widzieć
te głębokie uczucia ożywiające urzędni-
ków, wojowników, obywateli, i tych po-
słańców od departamentów, które też są
miłością ojczyzny gorącą. Uśmiech nienawi-
ści malował się na ich ustach, gdy w nie-
szczęśliwych czasach zamieszania znajdowa-
liśmy rokosz w niszczeniu wszystkich naszej
starożytnej chwały pamiątek. Coby dziś
powiedzieli na ten tkliwy hołd oddany zwłok-
om wielkiego *Turenniusza* przy uroczystości
założenia Rzeczypospolitej? — To co było
kiedyś, jest wielkim i teraz; żyjący i zmarli
bohaterowie zgromadzą się na jednymże
miejscu dla uczczenia wielkiego dnia, w któ-
rym *Francya* odmieniła prawa bez przerwania
biegu swoich wysokich przeznaczeń. To połą-
czenie naszej dawnej i teraźniejszej chwały
powinno wzmocnić węzeł zjednoczenia obywa-

telow; jest nadewszystko przykładem dla
naszych potomków; niech szanują pamięć bo-
haterów aż do najoźniejszych wieków. Oby-
czaje, postęпки i prawa ustawicznie się od-
mienią, wszystkie wielkości są znikome,
heroizm tylko i cnota po wszystkie wieki są
trwałe.

Szrodki ministra wojennego względem jeń-
ców *Austryackich* GG. *Colli* i *Demont* przed-
sięwzięte, wyrażone są w liście pod dniem
25 Sierpnia pisany do szefa głównego sztabu
armii *Włoskiej* Ob. *Oudinot* w następujących
wyrazach: „Obywatelu Gener: *Austryi* sprze-
ciwiał się statecznie odeśłaniu do *Francyi* Ge-
nerałów *Demont* i *Colli*, pomimo kilkokrot-
nego upominania się za nimi Ob. *Bacher*.
Jest podobieństwem, iż Rada gabinetowa do-
gadza w tej mierze naleganiu emigrantów
Szwajcarskich i *Piemontskich*, którzy nie mo-
gą przebaczyć swoim współziomkom, iż pod
chorągiewkami *Francuzkimi* walczyli. Sposób
jaki mi się zdaje być najskuteczniejszym,
ażeby ich przyniewolić do położenia końca
swey zemście, jest użycie odwetu względem
tych emigrantów, których los wojny oddał
nam w ręce. Zalecam ci zatem, ażebyś prze-
stał do *Arras* officerów *Szwajcarskich* i *Pie-
montskich*, którzy nam się do niewoli dostali.
Wydam rozkaz, ażeby tam byli strzeżeni
w *Cytadeli*, dopoki *Austryi* nie powróci Ge-
nerałów *Dumont* i *Colli*, oraz innych cudzo-
ziemców w usługę Rzpltey. Zechcesz mnie
uawiadomić o frzodkach jakich w tej okoli-
czności użyjesz.” (Podpisano) *Carnot*.

Wyrok pierwszego Konsula pod dniem 29
Września nakazuje. — „Ażeby *A-Sam Chien-
czuk*, rodem z *Nankinu*, wsadzony był na ie-
dne z korwet pod komendą kapitana okrę-
towego *Baudin*, i zawieziony kosztem Rze-
czypospolitej do wyspy *Francuzkiej*, a z
tamąd do swojej ojczyzny. Kapitan *Baudin*
równie jako i przełożeni administracyi mary-
narki mają wyrażne zlecenie zachowywać dla
Azama przyzwolite względy jako dla cudzo-
ziemca, i z powodu dobrego zachowania się w
czasie jego zabawienia na terytorium Rze-
czypospolitej.

z *Madrytu* d. 18. *Września*.

Z powodu świeżo przez *Anglików* zajętych
dwóch fregat z portu *Barcellona*, do czego *Angli-
cy* użyli jednego schwytanego okrętu
Szwedzkiego, na który wsadzili dosyć ludzi,
nasz Minister interesów zagranicznych napi-
sał następujący list okolny do wszystkich tu-
tejszych Ministrów zagranicznych.

„Mam honor komunikować W Panu kopią

Noty, którą Król rozkazał przezemnie posłać Ministrowi naszemu w *Stokholmie*, aby ten oddał ją Ministrom *Szwedzkim*. Wystawione w niej zasady, i okoliczność która do tego powiodła, są tej natury, iż interesują wszystkie handlujące Narody *Europy*, a mianowicie Monarchowie neutralnych. Król Jmć jest nadewszystko przekonany, iż Rząd W. Pana rzecz tę w tym samym względzie uważać będzie i podchlebia sobie, iż przyłoży się do tego, aby z dziejów wojny teraźniejszej, wygluszony ile możliwości został zamach, tyle niszczący zaufanie i gościnność, których bandery neutralne i przyjacielkie używają. Jestem z uszanowaniem &c. W *St Indelfonse* dnia 17. Września 1800.

(podpisano) Kawaler d'Urquijo.

W Liście do Ministra interesów zagranicznych Króla *Szwedzkiego* opisano najprzód jest, iż *Anglicy* Kapitana galioty *Szwedzkiej Nadzieja*, na której papiery w porządku znaleźli, przymusili, aby wielu matrków *Angielskich* wziął do siebie na okręt; iż Kapitanowi pistolet do piersi przyłożyli, a opanowawszy rudel, popłynęli do *Barcellona*, i takim sposobem przypuścili zdradziecki atak na obie fregaty, które spodziewać się nie mogły, aby okręt neutralny nieprzyjaciół mógł mieć na sobie. List ten wyraża potem dalej: „Prawa i honor bandery *Szwedzkiej* zostały w teraźniejszym przypadku tak znieważone, iż w dziejach morskich *Europy* mało takowych znaleźć można przykładów. Jeżeli to targnienie się nie zostanie ukaranym, na ów czas sprawi, iż dwa przyjaźnią połączone Narody rozdwojone będą, ich stolunki handlowe zniszczone, a bandera która to wszystko ścierpiła, będzie uważana za tajemnego sile nieprzyjacielskiej dopomagacza. Nadto rzecz ta cała przymusiłaby *Hiszpanię* do użycia środków takich interesu poddanych jego i bezpieczeństwa portów wymagają. Tymczasem Król Pan mój zawsze jeszcze mniema, iż Kapitan *Szwedzki* nie był w najmniejszym porozumieniu z *Anglikami*, ale uległ musiał ich gwałtownościom. Spodziewa się przeto, iż Dwór *Stokolmski* uczyni najmocniejsze przełożenia u Ministrów *Angielskich*, aby oficerowie którzy się stali w tej okoliczności winni, surowo ukarani zostali, i aby obie fregaty *Hiszpańskie*, które przez podstęp przeciwno wszelkiemu prawu narodów, i przepisom wojny napadnięte i z portu *Barcellona* wprowadzone były, niezwłocznie wraz z ładunkiem swoim powrócone zostały, gdy wbrew prawom za pomocą okrętu neutralnego który atakującym za narzędzie służył, są zajętemi. Gdyby zaś nad wszelkie spodziewanie, starania

Króla Jmci *Szwedzkiego* u Dworu *Londyńskiego*, o satysfakcyą i powrocie obu fregat *Hiszpańskich* przed końcem roku teraźniejszego nie otrzymały pomyślnego skutku, na ów czas Król Jmć z niechęcią widziałby się przymuszonym, użyc przeciw banderze *Szwedzkiej* takowych środków ostrożności, któreby odtąd porty jego zabezpieczyły przeciw tak niebezpiecznym nadużyciom zawijania do nich, jak tego *Anglicy* przykład dali. Mam honor &c. W *St Indelfonse* d. 19. Września.

(podpisano) Kawaler d'Urquijo.

z *Chiklana* d. 15. Września.

Od 4 dni widzieć się dać przecie zmniejszenie choroby w *Kadix* panujące. Podobno winniśmy to dobrodziejstwo deszczowi, który tu spadłszy od dni kilku, gorącość atmosfery ułagodził. W ostatnich 24 godzinach umarło w *Kadix* tylko 135 do 140 osob. Co wynosi połowę dawniej umierających.

Od granic *Austryackich* d. 11. Październi:

Baron *Thugut* już przestał podpisywać pisma rządowe, Hr: *Lehrbach* teraz to skutecznia.

Mowią, iż ma być postanowiony Senat do interesów wewnętrznych i zewnętrznych. Za Prezydenta do tego Senatu przeznaczą *Xiążęcia Stahremberg*, z którym obaj ministrowie *Lehrbach* i *Cobenzl* pracować będą. Baron *Thugut* ma mieć także głos w tym senacie w interesach do okoliczności *Włoskich* ściągających się.

Z *Pragi* pod dniem 29 Września donoszą co następuje. „Jesteśmy tu w nowej obawie, w przypadku gdyby znowu zawieszenie broni wypowiedziane zostało, gdyż *Francuzi* znajdując się tylko o 9 mil od *Klentsch* miażdżą nadgranicznego w *Czechach*.“ Wczoraj przejeżdżał tedy do *Londynu* admirał *Nelson*.

z *Brünn* d. 8. Października.

Los wojny znowu się na stronę *Basman-Oglu* zwraca. Według ostatnich doniesień z kraju *Tureckiego*, zaszła znaczna potyczka przy *Petislam*, w której wojsko *Baszy Belgradu*, miało być zupełnie rozproszone. Gdy o tym wiadomość przez kuryera do *Belgradu* była nadeszła dnia 23. Września, *Basza* natychmiast posłał posiłki na dwóch statkach płaskich. W *Turczach* głoszą, że zatargi między *Portą* i *Baszą Widdynu*, niemożące się dotychczas załatwić, ściągają uwagę *Imperatora Rosyjskiego*, i miał oświadczyć w *Stambule*: iż życzy, ażeby to raz ukończonym było, bez naruszenia jednak granic *Austryackich*.

DODATEK

GAZETY KORRESPONDENTA

Z WARSZAWY DNIA 4. PAŹDZIERNIKA ROKU 1800. we WTOREK.

z Paryża dnia 4. Października.

Konsulowie wyjeżdżają dziś do *Malfontaine*. Domyślamy się, iż pierwszy Konsul powroci jutro wieczorem lub poitrze zrana. Można mówić, iż nie spoczynek, lecz rozmaitość pracy jest jego zabawą. Wielu ministrów mają my w tej towarzyszyć podroży, do której pierwszy Konsul wezwał ich dla dopomagania mu w pracy. Drugi Konsul powraca jutro zrana dla znaydowania się na sefii Rady Stanu.

Minister związków wewnętrznych miał dnia wczorayszego u siebie wszystkich deputowanych od departamentów, i dawał dla nich koncert złożony z pierwszych artystów, którzy się teraz znaydują w Paryżu. Znaydowali się tam także Konsulowie *Cambaccies* i *Lebrun*, oraz ministrowie, radcy stanu, senatorowie &c.

Mowią, iż pierwszy Konsul naradza się z każdym z deputowanych od departamentów, i rozmawia z nimi szczególniej względem emigrantów, o których mogą mieć wiadomości dokładne.

Pierwszy Konsul ubrany był dnia wczorayszego w mundur narodowy.

Donoszą z *Nantes* pod dniem 26. Września: Około 18 do 20 miesięcy, fregaty nasze *Medea*, *Zgoda*, i *Szczerość*, uzbroione w *Roche-fort*, wypłynęły z tamtąd na tajemną wyprawę. Przybywszy do brzegów *Gwinei* zniszczyły tam lub popaliły większą część osad nieprzyjacielskich; Ztamtąd udały się ku brzegom *Brazylii*, przecięli żeglugę i zajęli wielką część *Angielskich* i *Portugalskich* statków. Doszło to do Przylądka *Dobrej Nadziei*; natychmiast 6 okrętów liniowych *Angielskich*, udało się w pogoń. Spotkawszy nasze fregaty przy uściu rzeki *Plata* powracające już do *Francji* z swemi zdobyczami, tłoczyły gwałtowną bitwę. Obarczone przemagającą siłą, *Medea* i *Zgoda* musiały się poddać. Strata ich była znaczna, lecz nieprzyjacielska musiała być jeszcze znaczniejsza. Trzecia z tych fregat, lubo mocno uszkodzona, potrafiła się ie-

dnak wydobyć, i szczęśliwie przybyła do *Roche-fort*.

List z *Calais* pod dniem 29 wyraża: Nowa depesza od Rządu *Francuzkiego* wczoray zrana na statku pocztowym *Angielskim* przywieziona, natychmiast przez kuryera odeślaną została. Tak ciągła korespondencya każe się spodziewać układów zbliżających do przedugodney umowy.

Wiadomość o Kleberze.

Pamięć *Klebera* będzie długo w poszanowaniu na brzegach *Nilu*, tak iak jest poważana na brzegach *Renu*. Historya, ta karta wielkich dzieł i wielkich występów, uwieczni imię zwycięzcy pod *Maestricht* i pod *Heliopolis*, i poda na obrzydzenie Wiekom, tych barbarzyńców, którzy przecieli pasmo dni jego, równie okrutnym iak zdrazieckim sposobem.

Kleber zniszczył zupełnie potęgę *W. Wezyra* pomimo niezmiernie nierowney liczby; zawoiewał powtórnie *Egipt* i upokorzył dumę *Anglików*: te to są jego zbrodnie, i te mu okropną śmierć przyspieszyły. Strata *Klebera* jest żałobą dla *Rzpltey*, ktorey on był jedną z najmocniejszych podporą.

Kleber winien był wiele swojej pracy i doświadczeniu; więcej jeszcze był winien *Naturze*, która mu dała nayokazalszą zewnętrzną postać, wyniosłą duszę i niezym nieugięty charakter. Talenta jego woyskowe dosyć są znaiome. Filozof bez wystawy i odrazy, posiadał przyjemny umysł, smak do rzeczy chwalebnych, czucie dobrego, a równie w pismach iako i w jego mowie uważano wcale nowe rzeczy wyobrażenia. Po ostatniej bitwie pod *Abukir*, zbliżając się do pierwszego Konsula, odezwał się: *Chodź kochany Generale, iestś tak wielki iak świat, chodź niech się uściskam*. Nigdy w starożytności Bohatyr niechwalił tak Bohatera.

Kleber przepędził 10 lat w rewolucyi nie myśląc o swojej sławie. Wiek, w którym człowiek tym ogniem goreie, już dla niego upłynął; zdawał się mieć dosyć dobre ludzi po-

znanie, ażeby się miał dla jakiegokolwiek poświęcać partyi. Kleber chciałby tylko być zofstać obywatelem pożytecznym, jednym z tych obywateli, bez których się wielki Narod obeyść nie może, chcąc sobie zapewnić szczęśliwość, słowem tak iak powiedziano o *Vaubanie*: *Był to Rzymianin, którego zdaie się iż wiek nasz ukradł naysiękniejszym czasom Rzeczypospolitey.*

z Konstantynopola d. 10. Września.

Porta nie ogłosiła dotąd żadnych urzędowych wiadomości o stanie rzeczy w *Egipcie i Syryi*. Według jednak prywatnych doniesień wojna między *Francuzami i Turkami* znowu się rozpoczęła. Zaszły już rozmaite akcyje między korpusami *Francuzkiemi* i niektórymi korpusami armii *W. Wezyra*, zawsze z klęską *Turkow*. Większa część armii *Francuzkiej* wyruszyła z *Egiptu* do *Syryi*, i już się miała zbliżyć do miasta *Gazy*. Wiele woysk *Egipskich* z pod kommandy niektórych *Bejow*, którzy stosownie do interesów swoich, niepodległemi od Porty zrobić się pragną, przyłączyło się do *Francuzow*.

Rozmaite statki, które tu z *Archipelagu* zawinęły, przywiozły z sobą wiadomość, iż przy wyspie *Kandy* widziana była mocna flota wojenna z bardzo wielu statkami przewozowymi, które do *Egiptu* przeznaczone były, flotę tę poczytywano być *Angielską*, podając, iż jest mocna do 9 okrętów liniowych, i mieści na sobie 8 tysięcy woyska.

Flotylla *Rosyjska*, która tu w kanale z czarnego morza jest spodziewana, a która liczne korpus woyska do kraju *Neapolitańskiego* ma powieść, jeszcze nie przybyła, lecz codziennie jest oczekiwana.

Okręt *Turecki* od 84 armat naysiękniejszy i naysiękniejszy z floty kapitana *Baszy*, która przed *Alexandryą* krąży, rozbił się o skaliste brzozi *Abukiru*. Ludzie którzy się uratować mogli, wpadli w ręce *Francuzom*. Komendant okrętu *Jage-Bey* widząc się bez żadnego ratunku, wysadził go na powietrze, aby się łupem nie stał *Francuzow*. Niewiadomo czyli ten waleczny kapitan morski życie w tym przypadku postradał, czyli też w ręce *Francuzkie* dostał się.

Od 8 dni codziennie w różnych okolicach miasta pokazują się tu pożary. W nocy z dnia 27 na 28 Sierpnia dało się tu uczuć trzęsienie ziemi. Naysiękniejsze trwało blisko 6 sekund, dwa inne były pomniejsze, żadnej jednak nie przyniosły szkody. Dyrekcyja ich była od południa ku północy.

z Bruxelli d. 5. Października.

Mamy wielki powód spodziewania się, iż wkrótce zawarte będzie armistycium na morzu.

Miało nasze aż do ostatecznej wymiany będzie więzieniem wielu officerów *Austryackich* zabranych do niewoli w sławnej pod *Marengo* bitwie.

Donoszą od dawnych granic *Francyi*, iż do *Lille i Cambray* przybyło wiele jeńców wojennych *Rosyjskich*, i że tam jeszcze spodziewani są ci wszyscy, którzy za przeszłej kampanii tak w *Szwajcaryi* iako i północnej *Hollandyi* byli zabrani.

Miejsce na dom narodowy inwalidów zostało tu już wyznaczone. Wspaniałe budynki, w którym za dawnego rządu odprawiała się rada, oraz słaynie dworskie naprzeciw tego budynku stojące, zajęte będą przez trzy tysiące weteranów idących tu już ze środka *Francyi*. Ten pałac narodowy dla inwalidów zostanie urządzony w tym samym sposobie iak w stolicy, i będzie zapewne naysiękniejszym we *Francyi* po tym, który jest winien swoj początek pięknym dniom wieku *Ludwika XIV.* Rząd terazniejszy używa wszystkich sposobów, iakie są w jego mocy, ażeby miało *Bruxelli* powrócić dawną jego świetność, i zmniejszoną od lat sześciu ludność.

z Hagi d. 7. Października

Z *Paryża* pod dniem 3 odebraliśmy wiadomość, iż negocyacye między *Francyą i Anglią* z wielkim pospiechem jeszcze się utrzymują.

Nowy podatek w naszej Rzpłciey składać się będzie z opłaty po 3 od 100 dochodów każdego mieszkańca więcej od 300 złotych dochodu mającego. Zacznie się on już od d. 1. przyszłego miesiąca.

Nasze woyska w *Niemczech* cofnęły się teraz nazad do *Coblentz*, powroczą zaś zupełnie do krajów naszych, jeżeli nadzieia pokoju nie chybi.

Ponieważ traktat przymierza i handlu między *Francyą i Anglią* jest zawartym, przeto zostający przy naszej Rzpłciey minister *Amerykański* *P. Murray*, który w okolicznościach pokoju iako kommissarz do *Paryża* był posłanym, wkrótce nazad ztamtąd jest tu oczekiwany.

Z *Ostendy* donoszą, iż armia odwodowa, która przy *Amiens* pod kommandą Generała *Murat* zebrana została, przeznaczona jest do *Irlandyi*, i że na to przeznaczenie natychmiast popłynie, jeżeli negocyacye pokoju

między *Anglią i Francją* nie przyjdą do skutku.

W *Amsterdamie* odebrano także wiadomość, iż *Surinam* znajduje się znowu w posleſſyi Rzpłtey *Batawskiej*. Mieszkańcy wsparci przez milicją, przymusili *Anglików* do opuszczenia tej osady.

z *Moguncyi* d. 4 Października.

Jest teraz bardzo wiele inżynierów zatrudnionych około postanowienia linii telegraficznej do *Nancy i Lunevillu*. Wielka płaszczyzna, na której miejsce kongresu leży, bardzo jest do tego wygodną.

Rozchodzą się tu rozmaite plany sekularyzacji, które jednak nie zdają się od oburządów umowionemi.

Lord *Holland* synowiec Pana *Foxa* w podróży swojej przez *Kolonję i Koblenz* wyraźnie oświadczył, iż żadnych z sobą do *Francyi* zleceń nie wiezie, ale jedzie tam tylko z własnej ochoty.

Zawczoraj telegraf doniósł w *Strazburgu*, iż najpóźniej w 10 dniach kongres w *Lunevillu* rozpocznie się.

Bonaparte dla Króla *Hiszpańskiego* w zamianę za konie, przygotował podarunek składający się z bogatej sukni puł miliona franków szacowanej.

z *Frankfortu* d. 4. Października.

Wczoraj *G. Augereau* odebrawszy kuryera z *Paryża*, oznajmił miastu, iż przyszedł do niego rozkaz, aby przyjął do kasji Rzpłtey nałożoną przez *G. Moreau* kontrybucją od 600,000 liwrow. Ta wiadomość sprawiła tu bardzo nie mile wrażenie.

Generał *Augereau* stanawszy kwatery w *Offenbach*, codzień do miasta naszego przyjeżdża.

Na kraie elektora *Mogunckiego* Generał ten nałożył znowu nową rekwizycją 150,000 Złotych wynoszącą, położył także sekwestr na pieniądze należące do szkoły głównej *Mogunckiej*, do *Lombardu*, do kasji popularnej i depozytów na lewym brzegu *Renu*.

z *Hanau* d. 4. Października.

Generał *Augereau* na żądanie rozmaitych stanów, chcących zakupić sobie neutralność, oświadczył, iż Rząd *Francuzki* wszystkie wydane dotąd przez kommandujących Generałów pisma neutralność uznające, poczytuje za uśtate, dopoki też stany dla wyrobienia sobie u Rzpłtey nowych oddzielnych pokojów, nie zaprzestaną przystawiać wszelkich kontyngensów, opłacać mieſięcy *Rzymskich*, i uzbrajać pospolite ruszenie; dopoki zgoda

nieokażą rzetelnej chęci zostawiania z Rzpłtą w pokoju i przyjaźni.

Z nałożonej na miasto *Azaffenburg* przez *Francuzów* kontrybucyi 500,000 franków, sam elektor *Moguncki* zapłaci 250,000 franków.

Generał *Augereau* ma gwardyą przy sobie z stu grenadyerów złożoną. Do *Moguncyi* ściąga teraz wiele artylleryi *Francuzkiej*. W okolicach prawego brzegu *Renu* zajętych przez *Francuzów*, ciż wybieraiają teraz cła, przez własnych postawionych oficyalistów.

Generał *Moreau* mieszkać będzie w zamku Xiążęcy w *Stutgardzie*. *Francuzi* bardzo wiele artylleryi sprowadzają do 3 fortec sobie świeżo odstąpionych. Armia odwodowa *Francuzka*, która już była do *Tyrolu* naprzód wkraczała, teraz się znowu nazad do *Szwajcaryi* cofnęła.

z *Ratyzbony* d. 4. Października.

Generał *Moreau* jest tu dziś spodziewany wraz z *G. Macdonald* i 6 innemi Generałami. To przybycie przez armaty ogłoszone będzie. *G. Grenier* wyjechał na przeciw niemu.

Dnia 6.—Generał *Moreau* przybył tu dnia wczorajszego wieczorem. W dzień swego z *Augsburga* wyjazdu (4 wieczorem) wysłał potrzebne paszporty dla ministra Cesarzskiego mającego wyjechać do *Lunevillu*. Przejeżdżając przez *Neuburg* oglądał w okolicach tego miasta monument wystawiony pamiętce walecznego *Latour Dauvergne*, udał się potem do *Ingolstadu*, a ztamtąd do *Ratyzbony*. Huk armat ogłosił jego przybycie. 24 kawalerzystów wyjechało, naprzeciw niemu z pochodniami, *GG. Macdonald, Dumas, Grouchy, Legrand, i Bastoul* także przybyli. Generał *Grenier* spodziewając się jeszcze wcześniej Generała *Moreau*, zaprosił na obiad większą część Ambassadorsów. Wieczorem dał bal, na którym znajdowali się ministrowie i wielu *Austryackich* officerów.

Dziś cały nasz garnizon przechodził w parady przed Generałem *Moreau*. Ten Generał ma tu jeszcze przez dzień jutrzejszy zabawić.

z *Strazburga* d. 4. Października.

Dowiadujemy się z *Szwajcaryi*, iż Obywateli *Glair* i *Schmid* członki Kommissyi wykonawczej, mają się udać na kongres do *Lunevillu* jako pełnomocnicy Rzpłtey *Helweckiej*. Dowiadujemy się także, iż władza wykonawcza z trzech tylko członków będzie złożona.

Generał *Lecourbe* przybył przez *Bazyleę* do *Kolmaru*, zkąd jedzie do *Paryża*.

